

ประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานคร

Effectiveness of the Solid Waste Management in Bangkok Metropolitan Administration.

อนุสรณ์ ปัตตนาภรณ์*
Anusorn Patanaporn

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการที่จะศึกษาว่า ปัจจัยใดมีผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานคร แล้วสามารถให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบผสม มีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 10 คน และเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด ซึ่งได้ตอบกลับมาเพียง 350 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.00 ถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่กระจายและมีความน่าเชื่อถือได้ในการทำวิจัยครั้งนี้ และได้ทำการตรวจสอบข้อมูลโดยวิธี 3 เสา คือศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย และสังเกตการณ์จากข้อเท็จจริง และจัดทำในเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานครนั้นมีปัจจัยบางตัวที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความสำเร็จและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด กรุงเทพมหานครได้จัดทำดัชนีชี้วัดความสำเร็จไว้ 4 ประเด็นคือ 1) มีการวัดประสิทธิผลจากตัวชี้วัดของหน่วยงานในสังกัด 2) มีหลักการที่ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้ มีความหลากหลายในการบริหารจัดการ แผนงานในระดับนโยบาย แผน กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรมของกรุงเทพมหานคร 3) ผู้นำมีภาวะผู้นำสูงและมีความมุ่งมั่นที่จะผลักดันนโยบายและมุ่งแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองที่สะอาดแห่งอนาคต ซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุดในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง และ 4) มีการกำหนดดัชนีตัวชี้วัดค่าความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรม โดยการวัดประสิทธิผลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ตลอดจนอัตราความสำเร็จของการปฏิบัติงาน โดยปัจจัยหลัก ๆ ขึ้นอยู่กับบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเป็นสำคัญ กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอีก 2 ปัจจัยได้แก่ คนและงบประมาณ ซึ่งถือว่าสำคัญมากและเป็นปัญหามากที่สุด ที่กรุงเทพมหานครกำลังดำเนินการหาเทคนิคและวิธีการที่กระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของกรุงเทพมหานคร รวมถึงการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะโดยนำเอารูปแบบและวิธีการจากต่างประเทศมาใช้ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบ และมีมาตรการป้องกันปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อประชาชนในอนาคตอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ การจัดการ ขยะมูลฝอย

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 10170

PhD student Public Administration, Faculty of Political Science, Bangkok Thonburi University 10170

** ภายใต้การควบคุมของอาจารย์ ดร.บุญเลิศ ไพรินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.สถิตย์นิยมญาติ และดร.กานต์ ศรีวิภาสถิตย์

Corresponding author : pa.phatsorn@hotmail.com

ABSTRACT

The purpose of this study was to find out factors impinging upon the effectiveness of the solid waste management carried out by Bangkok Metropolitan Administration whose end result was to make it more efficient. Mixed method was used for data gathering from respondents composed of 10 persons for indent interview for qualitative purpose while 400 sets of questionnaire used mailed to the respondents for quantitative purpose ; out of which 350 had returned the questionnaire. The data were then audited for their reliability based on documents, books and researches understating before rail into view the target groups, observation based on descriptive method.

It was found from the study that factors impinging upon effectiveness and efficiency of the above solid waste management using KPI were as follows : (1) there exist the KPI's for effectiveness, (2) These exist clear principles and practicable, including diversity of management and plan at the levels of policy, plan, strategy, project/activities of Bangkok Metropolitan Administration ; (3) These exist leadership and will/orienteers of the BMA's leaders aimed at fostering and evolving solid wastes to make Bangkok to be clean in the years to come which, in turn, being the most important for effective and sustained solid waste management ; (4) there exist KPI's assigning for measuring the effectiveness in terms of quantity, quality and frequency of work operation with main principles of personnel attached to teach. District of BMA. In addition two more factors contributing to the success of solid waste management-Man and Money to motivate the BMA's personnel work toward its objectives via research and development and design, including foreign innovation on appropriate solid waste management with systematic and preventive measures toward resolving the environmental problems of the people in the years to come.

Keyword : effectiveness, management, the solid waste

1. บทนำ

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางความเจริญของประเทศ ที่มีคนจากแหล่งต่าง ๆ เดินทางเข้ามาทำงาน ใช้ชีวิตและพักอยู่อาศัย จนทำให้หลาย ๆ หน่วยงานต้องวางแผนนโยบายในการรองรับปัญหาต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นมากมาย เช่น ปัญหามลพิษ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาด้านการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และกลายเป็นปัญหาที่ทวีคูณมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยกรมอนามัยได้รายงานผลการติดตามปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกด้านของกรุงเทพมหานคร มาอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน กรุงเทพมหานครได้กำหนดให้มีสำนักสิ่งแวดล้อม โดยกลุ่มงานศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง ในฐานะเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการก่อสร้างตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและ

แนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่จัดทำรายงานเสนอ และดำเนินการให้โครงการปฏิบัติเสนอรายงานให้ถูกต้องตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบรายงานแล้ว เจ้าของโครงการจึงสามารถยื่นเอกสารหลักฐานที่ได้รับความเห็นชอบเพื่อขออนุญาตก่อสร้างจากสำนักการโยธาได้จึงเป็นการเสร็จภารกิจการพิจารณารายงาน EIA ของโครงการนั้น หลังจากโครงการผ่านความเห็นชอบแล้วจะมีการประสานแจ้งให้สำนักงานเขตที่เป็นที่ตั้งของโครงการให้กำกับดูแลให้โครงการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด ซึ่งในแต่ละปีมีโครงการประเภทที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานครที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมขยะมูลฝอยยังเป็นตัวการสำคัญ สำหรับปัญหาการจัดการขยะของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งจะต้องเพิ่มปริมาณบุคลากรอุปกรณ์การจัดการขยะ รวมทั้งการให้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น ตามการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอย ปัญหาดังกล่าวล้วนเป็นอุปสรรคด้านต้นทุนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง จึงส่งผลกระทบต่อไปยังการเพิ่มจำนวนการใช้งบประมาณแผ่นดินด้วย เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังมีได้นำหลักการที่ว่าผู้ก่อมลพิษต้องเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle : PPP) มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม

การศึกษาประสิทธิผลของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีเป้าประสงค์ในการหาข้อเสนอแนะเพื่อให้มีการปรับปรุงปัจจัยต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงศึกษามุมมองหรือทัศนคติของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องของกรุงเทพมหานคร รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสิ่งแวดล้อม งานขนขยะ งานกำจัด/ทำลายขยะมูลฝอย และประชาชนชาวกรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงปัจจัยต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาบูรณาการ สังเคราะห์และประยุกต์ใช้ในการวิจัยเพื่อให้เป็นแนวทางในการศึกษาสำหรับในการวิจัยในครั้งนี้ โดยสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

2.1. นโยบายสาธารณะและตัวแบบการนำไปปฏิบัติ

นโยบายสาธารณะ (Public Policy) เป็นนโยบายที่กำหนดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากการกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศนั้น รายละเอียดของเนื้อหาสาระในตัวนโยบายจะบ่งชี้ถึงการพัฒนา การป้องกันปัญหา และการแก้ไขปัญหาเป็นองค์ประกอบหลัก ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดจะมีผลโดยตรงต่อการบริหารของระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองและระบบสังคมของประเทศ การศึกษากรอบแนวทางของนโยบายสาธารณะที่นำไปปฏิบัติ จะสามารถช่วยอธิบายถึงลักษณะบางประการของนโยบายได้อย่างมีเหตุผล และผลจากการศึกษาตามลักษณะนี้ จะช่วยให้เกิดการส่งเสริมการพัฒนานโยบายสาธารณะให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น ดังนั้นขอบเขตของการศึกษา

นโยบายสาธารณะจะต้องอาศัยองค์ความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ มาประกอบด้วยเพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่จะนำมาประกอบในการศึกษาจะต้องมีศาสตร์ทั้งจากวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ประกอบรวมอยู่ด้วยเพื่อให้นโยบายสาธารณะมีลักษณะเป็นสหวิทยาการสาธารณะ

วรเดช จันทรศร (2548 : 135-153) ทำการศึกษาการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติจากผลงานของนักวิชาการที่มีชื่อเสียงหลายท่าน นำมาพัฒนาเป็นแนวคิด และตัวแบบทางทฤษฎี โดยได้เสนอตัวแบบทางทฤษฎีของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

2.2. แนวโน้มการพัฒนากระบวนการกำจัดขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร

ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2554) การกำจัดขยะมูลฝอยในนานาอารยประเทศ ทั้งในยุโรป อเมริกา รวมถึงประเทศในแถบเอเชีย ไม่ว่าจะเป็นสิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลี จีน เป็นต้น ซึ่งมีสภาพทางภูมิศาสตร์ และองค์ประกอบของขยะมูลฝอยใกล้เคียงกับประเทศไทย พบว่ามีการใช้เทคโนโลยีฝังกลบลดลง และมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ยังคงมีอยู่ในขยะมูลฝอยให้ได้มากที่สุด รวมถึงมาตรการที่มุ่งเน้นให้มีการคัดแยกขยะที่ทิ้งออกจากแหล่งกำเนิดออกเป็นประเภทต่าง ๆ เพื่อง่ายต่อการแปรรูปและกำจัด ดังนั้น แผนกลยุทธ์และมาตรการในการกำจัดขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร จึงมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้วิธีการใหม่ ๆ

2.3. แผนกลยุทธ์การกำจัดขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร

ธนกฤต บวกขุนทด (2553) การเพิ่มวิธีการกำจัดขยะในรูปแบบอื่นจึงมีความจำเป็น กรุงเทพมหานคร (กทม.) จึงได้คิดแผนกลยุทธ์ “สร้างเตาเผามูลฝอย” ขึ้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในระยะยาว โดย ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้ว่าฯ กทม. กล่าวว่าจากตัวเลขของขยะมูลฝอยที่ต้องกำจัด 8,700-9,700 ตัน ต่อวัน โดยใช้วิธีการฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะร้อยละ 88 ซึ่งเป็นการฝังกลบนอกเขตกรุงเทพฯ พื้นที่จังหวัดนครปฐมและฉะเชิงเทรา ทำให้เกิดปัญหามลพิษในด้านการขนส่ง และไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นการใช้วิธีเผาขยะด้วยพลังงานความร้อนสูงจึงถือเป็นทางเลือกที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับจากทั่วโลก เพราะประเทศพัฒนาแล้วหลาย ๆ ประเทศ อาทิ ญี่ปุ่น จีน และประเทศในแถบยุโรป นอกจากนี้พลังงานจากเตาเผาขยะสามารถนำไปใช้ผลิตไฟฟ้า อีกทั้งส่วนที่เหลือจากการเผาไหม้ขยะสามารถนำไปแปรรูปเป็นวัสดุก่อสร้างได้อีกด้วย และนี่เป็นครั้งแรกที่ กทม. ได้ริเริ่มให้มีโครงการเตาเผาขยะในกรุงเทพฯ เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ ในการบริหารจัดการขยะ เขตเมืองในระยะยาว โดยใช้เทคโนโลยีที่ดีที่สุด ทันสมัยที่สุด และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

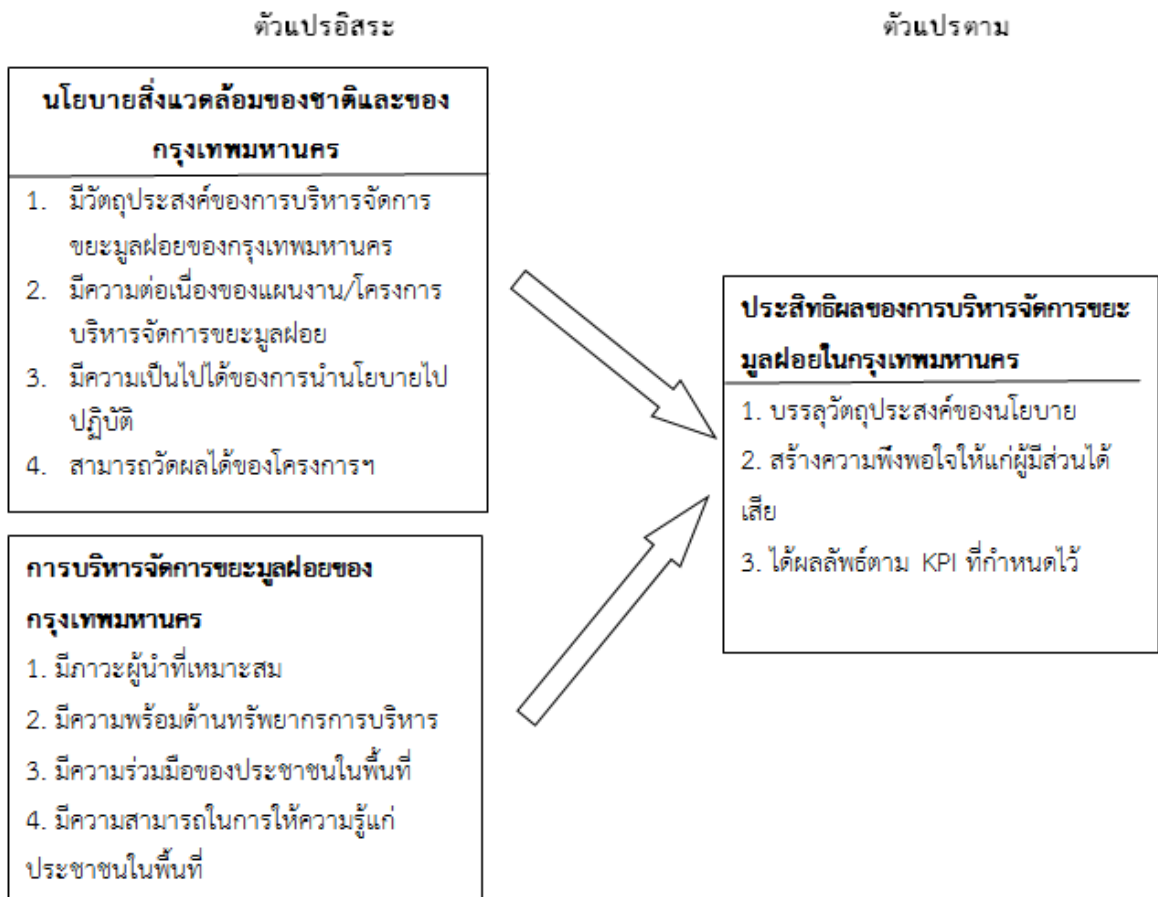
วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548 : 5) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารว่า การบริหารภาครัฐทุกวันนี้หรืออาจเรียกว่าการบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น เช่น การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด (Chief Executive Officer). หรือ ซีอีโอ (CEO) มาปรับใช้ในวงราชการ การบริหารราชการด้วยความรวดเร็ว การลดพิธีการที่ไม่จำเป็น การลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และการจูงใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น

อุทัย เลาหวิเชียร และคณะ (2535 : 81-82) อธิบายถึงความสำคัญของการบริหาร โดยอธิบายผลตั้งนี้การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่มากับการดำรงชีพของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นผลทำให้องค์การต่าง ๆ ต้องขยายงานด้านการบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการ (Technology) ด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้า รวดเร็วยิ่งขึ้น การ

บริหารเป็นมรรควิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญเติบโตและความเสื่อมของสังคมในอนาคต

จากผลการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้จัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษางานวิจัยขึ้นนี้เป็นแบบผสม (Mixed Method) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 10 คน และใช้การทำวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน สถิติที่ใช้ได้ในการวิเคราะห์ได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลจากการรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Survey) จะนำมาอภิปรายผลร่วมกับข้อมูลทฤษฎี จากการค้นคว้าและรวบรวมเอกสาร (Document) จากบทความ บทสัมภาษณ์ งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ในการตอบคำถามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ เพื่อเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่อาศัยระเบียบวิธีแบบทฤษฎีรากฐาน (Grounded Theory) ของ Strauss and Corbin (1998) ซึ่งผู้วิจัยสามารถอธิบายรายละเอียดและขั้นตอนของวิธีดำเนินการวิจัยต่อไป

4. ผลการวิจัย

สามารถสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

4.1. ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร เกิดจากปัจจัยหลายประการ แต่ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด ได้แก่ แผนงานในระดับนโยบาย แผนกลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรมของกรุงเทพมหานคร เนื่องจากผู้บริหารของกรุงเทพมหานครและหน่วยงานภายในเป็นผู้กำหนดปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหาขยะจากชุมชนแต่ละชุมชน แล้วนำมาจัดเป็นโครงการ/กิจกรรมที่กำหนดความสำเร็จ (KPI) ไว้ชัดเจน

4.2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าปัญหาในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตกรุงเทพมหานคร มีปัจจัยแวดล้อมมากมาย โดยเป็นปัญหามาตั้งแต่อดีตสะสมพอกพูนมากขึ้น จนกลายเป็นปัญหาเรื้อรังที่ผู้บริหารกรุงเทพมหานครหลายยุคหลายสมัยพยายามแก้ไข ซึ่งสวนทางกับปริมาณขยะมูลฝอยเหล่านี้ที่เพิ่มปริมาณขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาซึ่งต้องค้นหาปัจจัยในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4.3. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่านโยบายของกรุงเทพมหานคร จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและปฏิบัติตามอย่างจริงจัง จำเป็นต้องอาศัยค่าสถิติรวบรวมข้อมูลเพื่อกำหนดอัตราการกำจัดขยะแต่ละวันให้ชัดเจน กรุงเทพมหานคร ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จที่ได้ตั้งเอาไว้ โดยมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเฉพาะด้านไว้อย่างชัดเจน ทำให้เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การบริหารจัดการขยะเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผล

การบริหารจัดการขยะของกรุงเทพมหานครเป็นอย่างยิ่ง นอกจากปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปัญหาขยะมูลฝอยยังเป็นตัวการสำคัญซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องเพิ่มปริมาณบุคลากร อุปกรณ์การจัดการขยะ รวมทั้งการให้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น ตามการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอย ปัญหาดังกล่าวล้วนเป็นอุปสรรคด้านต้นทุนในการจัดการสิ่งแวดล้อม จึงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มจำนวนการใช้งบประมาณแผ่นดินด้วย เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังมีได้นำหลักการทางเศรษฐศาสตร์เหมือนต่างประเทศที่ว่า ผู้ก่อมลพิษต้องเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle : PPP) มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม จึงทำให้ประชาชนต้องเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาสิ่งแวดล้อม ที่เกิดขึ้นจากการที่ทุกภาคส่วนร่วมกันก่อขึ้น ในส่วนทฤษฎีองค์การทางรัฐประศาสนศาสตร์ จะต้องนำมาประยุกต์ใช้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับในเรื่องของการประสานงาน (coordinating) ความร่วมมือ (cooperating) ความร่วมมือ ระหว่างองค์การตั้งแต่ 2 องค์การขึ้นไป ทฤษฎีด้านความร่วมมือขององค์การ จำเป็นต้องให้องค์การเข้ามารวมตัวกันเพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ทฤษฎีด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ (Agranoff and Mcguire, 2003)

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

5.2.1 หน่วยงานรัฐทุกระดับควรกำหนดปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติและให้ถือว่าเป็นเรื่องวิกฤตของคนในสังคมยุคปัจจุบัน เนื่องจากมีการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว และมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม จึงมีอัตราการใช้เครื่องอุปโภค บริโภค อาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นเหตุให้

เศษสิ่งเหลือใช้มีปริมาณมากขึ้นเป็นทวีคูณ ก่อให้เกิดเศษขยะมูลฝอย ของเสีย หรือสิ่งที่น่าจะนำกลับมาใช้ใหม่ ได้ ที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสุขภาพอนามัย จึงเป็นปัญหาที่รัฐส่วนกลางและท้องถิ่นจะต้อง เร่งจัดการและแก้ไขปริมาณกากของเสียและสารอันตราย ได้แก่ ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และสารพิษที่ปนเปื้อน อยู่ในแหล่งน้ำ ดิน และอากาศ

5.2.2 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันอย่างบูรณาการในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย แบ่งเศษขยะเพื่อนำไปใช้ใหม่หรือนำเป็นปุ๋ยธรรมชาติ ผลิตพลังงานไฟฟ้า เป็นต้น เช่น ในชุมชนที่ห่างไกลจาก ตัวเมือง มีพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตร เป็นชุมชนที่มีความต้องการปุ๋ยหมักจากขยะเพราะต้องใช้ในการ เพาะปลูก การใช้ปุ๋ยหมักจากขยะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งน่าจะมีการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อทำโครงการปุ๋ยหมักจากขยะสด ขยะเศษผักเศษอาหาร เพื่อความยั่งยืนในการทำเกษตร และเป็น การช่วยภาครัฐในการแก้ไขปัญหาขยะ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับขยะ หรือการจัดทำพลังงานทดแทนทางชีวภาพใน คริวเรือน เป็นต้น

5.2.3 กรุงเทพมหานครควรมีโครงการจัดพื้นที่ให้มีการรับซื้อขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ ประจำเดือน ตามชุมชนต่าง ๆ โดยขอความร่วมมือกับผู้ประกอบการค้าของเก่า เริ่มต้นโดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน รับทราบถึงราคาที่รับซื้อของขยะชนิดต่างๆ สถานที่รับซื้อ และวันเวลาที่จะมารับซื้อเป็นประจำ วิธีการนี้จะทำ ให้ผู้ค้าของเก่ามีผู้ใช้บริการมากขึ้น มีปริมาณขยะที่จะนำส่งโรงงานรีไซเคิลได้มากขึ้น ประชาชนมีรายได้มาก ขึ้นจากการแยกขยะและเก็บสะสมขยะเพื่อจำหน่าย เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว พลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสใน ภาวะที่ข้าวของทุกอย่างมีราคาแพง

5.2.4 ควรมีการรณรงค์ให้ความรู้แก่ชุมชนและคนในสังคมในระดับครัวเรือน โดยเฉพาะบ้านที่อยู่ อาศัย มีบริเวณบ้านที่เป็นสวน สามารถแยกขยะเศษอาหารกำจัดเองได้ โดยทำบ่อฝังย่อยสลายเศษอาหารได้ ทำให้ขยะที่จะทำการกำจัด ไม่มีขยะเศษอาหารปนอยู่ ไม่เกิดกลิ่นเหม็น ทำให้การแยกขยะเพื่อรีไซเคิลทำได้ ง่ายและมีประสิทธิภาพ การแยกขยะที่ต้นทางสามารถทำได้ดีกว่าการแยกขยะที่ปลายทาง

5.2.5. ควรจัดทำระบบกำจัดแบบคัดแยก อาจเริ่มโดยจำกัดพื้นที่ก่อนเพื่อให้ง่ายต่อการเริ่มต้น ประชาสัมพันธ์ อย่างเช่น การขอความร่วมมือกับ ตลาดสดแห่งใดแห่งหนึ่งก่อนเพื่อขอขยะที่คัดแยกเฉพาะเศษ ผักเศษอาหารเพื่อใช้ในการทำปุ๋ย โรงแรมแห่งใดแห่งหนึ่งเพื่อให้มีการคัดแยกขยะ ให้ห้องพักทุกห้องมีถังขยะ แยกประเภทระหว่างขยะรีไซเคิลและขยะทั่วไปเพื่อรอกำจัด หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งที่จะมีการเก็บขยะแบบ แยกประเภท เกษตรกรกลุ่มหนึ่งเพื่อทำปุ๋ยหมัก เมื่อเริ่มต้นในจุดเล็ก ๆ สำเร็จย่อมจะเป็นตัวอย่างในการดูงาน ให้กับพื้นที่อื่น ๆ ที่จะนำมาเข้าร่วมโครงการต่อไป

5.2.6 ควรส่งเสริมนโยบายระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยกรุงเทพมหานคร ควรมุ่งเน้นมาบูรณาการนโยบายและระบบบริหารจัดการขยะของรัฐบาลอย่างจริงจัง โดยคำนึงถึงสุขภาพของ คนในชุมชน และสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก เน้นการแยกขยะ การรีไซเคิล และการทำปุ๋ยเป็นหลัก รวมถึงปลูกฝัง จิตสำนึกในการแยกขยะและการใช้ซ้ำแต่ละครัวเรือนให้ลดการใช้ทรัพยากร ใช้ซ้ำ และรีไซเคิล เริ่มตั้งแต่ ครัวเรือนขึ้นไป

5.3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบภาคตัดขวาง ผู้ที่สนใจศึกษาการบริหารจัดการขยะในครั้งต่อไป ผู้วิจัยที่สนใจอาจจะทำการวิจัยแบบอนุกรมเวลา โดยศึกษาการติดตามผลการวิจัยไปที่ได้นำไปแก้ปัญหาการ กำจัดขยะที่ต่อเนื่อง

5.3.2 ควรศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของความสำเร็จในการนำนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการศึกษาในส่วนของความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นของกรุงเทพมหานคร

5.3.3 ควรศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานครในพื้นที่ที่มีปัญหาวิกฤตเร่งด่วนที่ต้องรีบแก้ไข และพื้นที่นั้นมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง อีกทั้ง ต้องกำหนดหัวระยะเวลาในการบังคับใช้ที่ชัดเจน กำหนดให้มีมาตรการอื่นเพื่อรองรับที่จะไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติในภายหลัง จึงจะเกิดผลในเชิงรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพสู่ความยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธนภุต บวกขุนทด. (2553). **การศึกษารูปแบบการจัดการการจัดเก็บขยะชุมชน : กรณีศึกษารองการบริการส่วนตำบลโนนเมืองพัฒนา อำเภอคำชะอี จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิศวกรรมโยธา,สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ไพบุลย์ แจ่มพงษ์. (2554). **การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะและน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชนตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม**. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.3(1), 4-13.
- วรเดช จันทรร. (2548). **ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สหાયบลิคและการพิมพ์.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2548). **การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์การตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- อุทัย เลาหวิเชียร. (2535). **รัฐประศาสนศาสตร์ลักษณะวิชาและมิติต่างๆ**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- Agranoff, R. (2006). inside collaborative network : Ten lessons for public managers. **Public Administration Review**, 61(63), 57-59
- Strauss, A. and Corbin. J. (1998). **Basics of Qualitative Research – Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory**. (2nd ed.). London, Sage Publications.